

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 และเพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูหัวหน้างานบริหารสถานศึกษา จำนวน 232 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการจัดตั้งที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการนิเทศติดตามประเมินผลสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้ายคือ มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการส่งเสริมการใช้ศูนย์การศึกษาอาเซียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้ายคือ การกำหนดสมรรถนะผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการนำผลการประเมินการจัดกิจกรรมไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีการจัดเก็บข้อมูลและสรุปรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้ายคือ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ สร้างเครือข่ายการพัฒนาการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายเกี่ยวกับอาเซียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง การประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้ายคือ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้กับชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 สามาสรูปได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.1.1 การจัดตั้งที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียน ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ กิจกรรม และแผนการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียนศูนย์อาเซียน ขยายเครือข่ายศูนย์อาเซียนไปยังโรงเรียนที่ยังไม่ได้เป็นศูนย์อาเซียน มีคณะทำงานเป็นคณะกรรมการศูนย์อาเซียน ดังผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “ควรมีแกนนำครูจากโรงเรียนในเครือข่ายร่วมกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน แล้วกลับมาขยายผลสู่ในโรงเรียน และควรมีการบูรณาการกิจกรรมเข้ากับงานหลักที่มีอยู่ เพื่อไม่ให้เกิด

ความซ้ำซ้อนในการทำงาน” พร้อมทั้งมีแนวทาง บทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อาเซียนอย่างชัดเจน นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานศูนย์อาเซียน

2.1.2 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ควรสร้างความตระหนักในการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอาเซียนให้กับผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประชุมวางแผนการดำเนินงาน และหาแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานอาเซียน โดยมีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ควรกำหนดเป้าหมายด้านผลจากการสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน และผลจากกิจกรรมส่งเสริม” มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ครู นักเรียน และผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถบูรณาการกิจกรรมอื่นๆ เข้ากับกิจกรรมอาเซียนได้

2.1.3 การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกระตุ้นให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน ส่งเสริมให้สถานศึกษากับหน่วยงานชุมชน สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากร ในการดำเนินงานอาเซียนร่วมกัน มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของในการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน บูรณาการกิจกรรมได้ง่ายขึ้น สร้างเครือข่ายการดำเนินงานไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ของชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งแสดงความเห็นว่า “ควรสร้างเครือข่ายไปยังโรงเรียนใกล้เคียง เช่น โรงเรียนมัธยมมีเครือข่ายกับโรงเรียนประถม หรือกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน”

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.2.1 การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษาอาเซียน หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรแกนกลาง แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเครือข่ายโรงเรียนศูนย์อาเซียน มีหลักสูตรอาเซียนศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นศูนย์อาเซียนและเครือข่าย จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้ประชาคมอาเซียน พัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ดังที่ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนควรมีรายวิชาเพิ่มเติม วิชาเลือกเสรี หรือตั้งชมรมมีการให้ความรู้และจัดกิจกรรมที่พัฒนาความรู้เกี่ยวกับอาเซียน”

2.2.2 การส่งเสริมการใช้ศูนย์การศึกษาอาเซียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อาเซียนทั้งในสถานศึกษา และในชุมชน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้อาเซียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกห้องเรียน สนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากศูนย์การศึกษาอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ

2.2.3 การกำหนดสมรรถนะผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ครูควรมีแผนการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนทุกวิชา สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในการเรียนการสอน ใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์ผลงานที่เชื่อมโยงเข้ากับทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลนักเรียน กำหนดให้นักเรียนมีสมรรถนะด้านภาษาและความสามารถด้านไอซีที โดยมีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “ผู้เรียนต้องมีความรู้และเข้าใจประเทศในอาเซียน สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีวินัยและเคารพกฎ”

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

2.3.1 การนำผลการประเมินการจัดกิจกรรม ไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมประชุมหาแนวทางการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนและชุมชน สถานศึกษาบูรณาการกิจกรรมอาเซียนสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำภาคการศึกษา กิจกรรมในวันสำคัญ ใช้ระบบ PDCA ในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ดังที่ผู้เชี่ยวชาญท่านเสนอว่า “การจัดกิจกรรมต่าง ๆ หากใช้วงจรเดมมิงจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สำเร็จได้ เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมอาเซียนเป็นงานที่ทำเป็นครั้งคราว จึงต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานไว้ใช้ครั้งต่อไป” และควรกำหนดให้มีการนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาอาเซียนเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลงานครู

2.3.2 การจัดเก็บข้อมูลและสรุปรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาและชุมชนควรมีการนำเสนอรายงานผลการจัดกิจกรรม พร้อมกับการประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ จัดเก็บ สรุปรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมทุกกิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งในศูนย์อาเซียนและเครือข่าย จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมอาเซียนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก

2.3.3 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สถานศึกษาควรมีการจัดการประกวดผลงานกิจกรรมอาเซียนระหว่างชั้นเรียนกับชั้นเรียน ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย หรือระหว่างหน่วยงานประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม ผลการดำเนินงานตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชน สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาเซียนในโรงเรียน ขอความร่วมมือจากชุมชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

2.4.1 การสร้างเครือข่ายการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคม การจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายเกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษาควรมีการประชุมทำข้อตกลงกับชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้เข้าสู่อาเซียน แต่งตั้งคณะทำงานโดยมีผู้แทนผู้นำชุมชน เป็นตัวแทนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สร้างและขยายเครือข่ายการดำเนินงานอาเซียนจากสถานศึกษาออกสู่ชุมชน โดยมีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “คณะทำงานด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์อาเซียนควรมีครู นักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง เริ่มจากกิจกรรมที่ง่ายก่อนและบูรณาการในกิจกรรมที่จะต้องทำอยู่แล้ว เช่น การประชุมผู้ปกครอง”

2.4.2 การประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เกิดขึ้นในสถานศึกษากับท้องถิ่น สถานศึกษาควรมีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นให้ความรู้กับนักเรียนเรื่องการสร้างอาชีพจากภูมิปัญญาไทยในประชาคมอาเซียน จัดทำวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งในโรงเรียนและในชุมชน สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียนและชุมชน สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “ควรสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นขึ้น แล้วให้มีผู้ที่มีความรู้มาเป็นวิทยากรในโรงเรียน จะทำให้ชุมชนเข้าใจและมีแนวทางในการพัฒนาอาชีพสู่ประชาคมอาเซียนมากขึ้น”

2.4.3 การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ควรมีการจัดการกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชนให้เห็นถึงความหมายและความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “ให้สอดแทรกกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้อาเซียนในทุกกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน เช่น บ่ายรณรงค์ การแสดงพื้นบ้านในปรเทศอาเซียนในงานต่าง ๆ” ศึกษาจุดด้อย โอกาสที่จะพัฒนาอาชีพของท้องถิ่นให้ไปสู่ประชาคม

อาเซียนและเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน จัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้อง ความแตกต่างของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน พัฒนาความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียนให้กับชุมชน ประเมินและศึกษาผลตอบรับของชุมชนในการร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยมีผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่า “โรงเรียนควรมีชั่วโมงในการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นของประเทศในอาเซียนให้กับบุคคลในชุมชนที่มีความสนใจจริง อาจให้มีชั่วโมงพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนในช่วงพักกลางวัน”

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในอนาคดข้างหน้า มีเวลาเหลืออีกไม่มากให้บุคคลหรือหน่วยงาน ทั้งในระดับประเทศ กระทรวง หรือสถานศึกษาได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ฉะนั้นจึงทำให้ทั้งผู้บริหาร และครูรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เกิดความตระหนักและมีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบงานต่าง ๆ เกิดความสำเร็จในความร่วมมือทุกด้านของการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549, บทสรุปผู้บริหาร) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้ข้อสรุปประการหนึ่งว่า ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น ทุกประเทศอาเซียนมีฐานการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศสู่เป้าหมายที่วางไว้

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าว สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางและการดำเนินงานด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ กิจกรรมเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยเน้นการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น การสร้างเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายเกี่ยวกับอาเซียน การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้กับชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น เกิดความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลดภาระงานความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาโดยการบูรณาการกับชุมชน และเพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไปพร้อมกับชุมชน สอดคล้องกับ ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ (2556 : ออนไลน์) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน ประชาณีเวศน์สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าด้านอื่น และพบว่ารายการที่มีอันดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดด้านต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้ 1) จัดตั้งชมรมประชาคมอาเซียนในสถานศึกษา 2) จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนโดยการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 3) แต่งตั้งผู้แทนจากชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานสู่ประชาคมอาเซียน 4) จัดค่ายภาษาอังกฤษให้นักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการนำเรื่องอาเซียนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารการประชาสัมพันธ์ อย่างหลากหลายเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา วรณพิรุณ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข (2556 : 28) ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สู่

ประชาคมอาเซียน ได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา มีแผนการกำหนดยุทธศาสตร์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการสร้างธรรมาภิบาล

แต่การดำเนินงานการนิเทศติดตามและประเมินผลการบริหารงานเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนพบว่า มีสภาพต่ำกว่าเรื่องอื่น ฉะนั้นสถานศึกษาควรมีการสร้างตระหนักรู้และเร่งดำเนินการให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดความพร้อมมากที่สุดก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ่องจิต เมชยะประภาส (2554 : ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่าสภาพปัจจุบัน ความคาดหวังในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สถานศึกษาควรจัดอบรมศึกษาดูงานต่างประเทศ มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานทำโดยตั้งคณะกรรมการ จัดประชุมผลการจัดการเรียนรู้ของครู ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มพันธมิตร จัดศูนย์การเรียนรู้อาเซียนด้วยตัวเอง และสรุปผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ได้ว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษาอาเซียนได้สอดคล้องกับความต้องการ ร่วมกับชุมชนในการระดมทรัพยากร และภูมิปัญญาเพื่อการเรียนรู้อาเซียน

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายของประชาคมอาเซียนกับหลักสูตรแกนกลางเพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้สู่อาเซียน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสำคัญต่อการเป็นประชาคมอาเซียนให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สุตันดิวาณิชย์กุล (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย ซึ่งได้ค้นพบและให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในทุกสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ในด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการใช้ ICT ด้านการค้นคว้าหาความรู้จาก Internet และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ การเตรียมพร้อม

ด้านการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นั้น จะต้องมีการพัฒนาตามหลัก 3N ได้แก่ Ned Net โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ NEIS ศูนย์กลางรวบรวมจัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา NLC ศูนย์เรียนรู้แห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ตลอดเวลา มีการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความเอื้ออาทรโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 15 - 11 พฤศจิกายน 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา วรณพิรุณ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข (2556 : 21 - 34) ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สู่ประชาคมอาเซียน พบว่า นวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ 2) นวัตกรรมด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และ 3) นวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ ภายใต้บริบทการสอนความรู้วิชาหลัก ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ฐาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารและการร่วมมือกัน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนที่จำเป็น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ การประเมินผล หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น

แต่ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ ด้านการจัดการเรียนการสอนคือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 มีการกำหนดสมรรถนะผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับต่ำที่สุดกว่าทุกข้อ ซึ่งในเรื่องนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้สถานศึกษาทราบเป้าหมาย และมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พร้อมจะเป็นชาชนของอาเซียน ฉะนั้นสถานศึกษาควรมีการศึกษา มีการวางแผน และเตรียมการดำเนินงานให้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสว พักขาว (2556 : 1 - 11) ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า การเตรียมบัณฑิตไทยให้พร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรต้องทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเสียก่อน จากนั้นจึงควรเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจ 2) สร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันด้านต่าง ๆ 3) เตรียมความพร้อมให้บุคลากรในสาขาต่าง ๆ ให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่น 4) ศึกษาวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกโดยเฉพาะประเทศที่มีความแตกต่างกันเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้อง และมีประเด็นสำคัญ 4 ประการคือ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) อุปนิสัยนักคิดที่ดี และ 4) จิต 5 ลักษณะสำหรับอนาคต ซึ่งได้แก่ จิตมีวินัย จิตรู้สังเคราะห์ จิตสร้างสรรค์ จิตรู้เคารพ และจิตรู้

จริยธรรม บัณฑิตไทยที่ได้รับการเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นจึงจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุขและใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ครู นักเรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียน ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ (2556 : ออนไลน์) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชาณีเวศน์สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชาณีเวศน์สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่ 4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

แต่พบว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับการนำผลการประเมินการจัดกิจกรรมไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม การจัดเก็บข้อมูลและสรุปรายงานการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีสภาพอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่น เพราะฉะนั้นสถานศึกษาควรจะต้องมีแนวทางการดำเนินเรื่องดังกล่าว เพราะการดำเนินงานเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาในประชาคมอาเซียนให้สำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2549 - 2558) ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ซึ่งในภาพอนาคตสิ่งที่เกิดได้มากที่สุด คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาในเชิงรุกทุกรูปแบบ หลากหลาย ทั้งสื่อ Online วิทยุชุมชนและแผ่นป้ายโฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไปในอนาคต (สุทธิวัชร ทับเจริญ, 2550 : 135 - 158)

ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการสร้างควมตระหนักในบทบาทของการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน แต่อาจจะขาดการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้กับชุมชน สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555 : 15 - 17) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถเตรียมนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี โดยต้องร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาและเตรียมอย่างจริงจังให้นักเรียนมีความพร้อมและมีสมรรถนะที่สำคัญได้ตามบริบทและความเหมาะสม ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานและมีแนวทางการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (2551 : 199 - 209) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (EDFR) ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายของโรงเรียนจะช่วยเพิ่มเติมด้านการวางแผนด้วยสร้างความร่วมมือในระหว่างโรงเรียนคาทอลิก และโรงเรียนอื่น ๆ องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ และการบูรณาการแบบสหวิทยาการ ด้านการจัดองค์กรมีการจัดองค์กรเพื่อรองรับเครือข่ายด้านการนำ นอกจากนี้เป็นผู้อภิบาลที่ดีและผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับ อาภาพร สิงหาราช (2556 : 12-13) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ควรมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ในเรื่องรอบตัว ใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหา และเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริงของสังคมและบริบทของท้องถิ่น จากงานวิจัยนี้ จึงถือได้ว่าการจัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมนั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับการเตรียมพร้อมด้านการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 15 - 11 พฤศจิกายน 2555) กล่าวว่าการสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ให้ประเทศไทยเป็น Education Hub มีการเตรียมความพร้อมในด้านรอบความคิด คือ แผนการศึกษาแห่งชาติ ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักของคนไทยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของศูนย์อาเซียน มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง บูรณาการกิจกรรมอาเซียนเข้ากับทุกกิจกรรม

1.2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีสมรรถนะด้านภาษาและความสามารถด้านไอซีที จัดแหล่งเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือทุกห้องเรียน

1.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดการประกวดผลงานเกี่ยวกับอาเซียนและให้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลงานครู ใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์และสรุปรายงาน

1.2.4 ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในคณะทำงานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อาเซียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้านชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อการเตรียมพร้อมของสถานศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การศึกษา ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 พบ สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่อยู่ในลำดับต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ของแต่ละด้าน ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานโดยมีผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม

1.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการใช้ศูนย์การศึกษาอาเซียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และควรมีการกำหนดสมรรถนะผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

1.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ควรมีการนำผลการประเมินการจัดกิจกรรม ไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน มีการจัดเก็บข้อมูลและสรุปรายงานอย่างเป็นระบบ และควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่น

1.1.4 ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ควรสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาอาเซียน มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น และควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง

1.2 จากผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะ โดยพิจารณาจากค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นและค่าความเป็นไปได้ ที่ดีที่สุดของแต่ละด้าน ดังนี้